

Про Рішення Конституційного Суду України у справі за трьома конституційними скаргами

За офіційним повідомленням Конституційного Суду України 15 квітня 2020 року ним ухвалено Рішення у справі за конституційними скаргами Мельничук Надії Миколаївни, Григор'євої Лілії Іванівни та Кліменко Марини Робертівни щодо відповідності Конституції України (конституційності) положення підпункту 1 пункту 28 розділу II Закону України „Про запобігання фінансової катастрофи та створення передумов для економічного зростання в Україні“ від 27 березня 2014 року № 1166–VII (Закон № 1166).

Автори конституційних скарг обстоювали позицію, що оспорюваним положенням із Закону України „Про судоустрій і статус суддів“ від 7 липня 2010 року № 2453–VI в редакції до внесення змін Законом України „Про забезпечення права на справедливий суд“ від 12 лютого 2015 року № 192–VIII (Закон № 2453) виключено статтю 136, якою передбачалося право судді, який вийшов у відставку, на виплату вихідної допомоги у розмірі 10 місячних заробітних плат за останньою посадою.

Конституційний Суд України своїм Рішенням визнав таким, що не відповідає Конституції України (є неконституційним), положення підпункту 1 пункту 28 розділу II Закону № 1166.

Суд виходив з того, що однією з гарантій незалежності суддів, які здійснюють правосуддя, та суддів у відставці є їх належне матеріальне та соціальне забезпечення, яке має гарантувати здійснення справедливого, незалежного, безстороннього правосуддя, а також, що гарантії незалежності судді, включаючи заходи щодо його матеріального і соціального забезпечення, поширюються на всіх суддів України і не можуть бути скасовані чи зменшені іншими нормативними актами.

За своєю правовою природою вихідна допомога є додатковою гарантією матеріального забезпечення судді у разі його виходу у відставку, а її розмір та порядок виплати підлягає регулюванню на законодавчому рівні.

Однак, законодавець приписами оспорюваного положення Закону тимчасово змінив порядок матеріального забезпечення суддів, посиляючись на введення режиму запобігання фінансової катастрофи, реалізації заходів щодо економного та раціонального використання державних коштів та забезпечення соціальної підтримки усіх громадян, виходячи з фінансових можливостей держави.

Водночас у контексті принципу верховенства права важливим є встановлення при внесенні змін до законодавства розумного часового проміжку між офіційним оприлюдненням закону і набранням ним чинності.

Оскільки можливість реалізації суддею права на вихідну допомогу в розмірах та порядку, встановленому до внесення змін оспорюваним положенням Закону, залежала від фактичної можливості реалізувати ним право на відставку, то зміни в юридичному регулюванні цього питання мали б

бути зваженими, обґрунтованими та доведеними до суддів заздалегідь, тобто з дотриманням достатнього перехідного періоду.

На думку Конституційного Суду України, встановлений перехідний період, пов'язаний з набранням чинності оспорюваним положенням Закону, з 31 березня по 1 квітня 2014 року є очевидно недостатнім, оскільки не охоплює фактичної тривалості встановленого законодавством порядку реалізації суддею права на відставку.

Відтак, Конституційний Суд дійшов висновку, що положення підпункту 1 пункту 28 розділу II Закону суперечить частині першій статті 8 Конституції України з огляду на його невідповідність принципів верховенства права у частині, що стосується легітимних очікувань особи.

Положення, визнане неконституційним, втрачає чинність з дня ухвалення Конституційним Судом України цього Рішення.

Інформація про Рішення Конституційного Суду України доступна за посиланням.

<http://www.ccu.gov.ua/>